

ارتباط مشاغل مختلف با عوامل خطرزای قلبی - عروقی

چکیده:

مقدمه و هدف: در ایران مانند بسیاری از کشورهای در حال توسعه، بیماریهای قلبی - عروقی اولین علت مرگ و میر شناخته شده است. سر و صدای محل کار و شیفتی بودن کار از جمله عواملی هستند که باعث افزایش بعضی از این بیماریها می‌شوند، لذا این مطالعه با هدف تعیین ارتباط مشاغل مختلف با عوامل خطرزای قلبی - عروقی انجام گردید.

مواد و روش‌ها: این مطالعه توصیفی - تحلیلی به صورت مقطعی بر روی ۴۸۷۲ مرد و زن به تعداد مساوی از هر دو جنس بالای ۱۹ سال طی سالهای ۸۰ - ۱۳۷۹ انجام شد که به صورت کاملاً تصادفی از خوش‌های شهر اصفهان انتخاب شده‌اند. جهت جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز در مورد خصوصیات آنتروپومتریک عوامل خطرزای قلبی - عروقی برای تمام این افراد پرسشنامه تکمیل شده و آزمایش‌های کلینیکی برای تعیین وضعیت فاکتورهای مختلف خون انجام شد. مردان بر اساس سر و صدای محل کار، شیفتی بودن یا نبودن کار و زنان از نظر شاغل یا خانه دار بودن تقسیم بندی شدند. داده‌های جمع‌آوری شده با نرم افزار SPSS و آزمون آماری مجدور کای و تی دانشجویی مستقل تحلیل گردید.

یافته‌ها: نتایج این مطالعه نشان داد که در افراد با مشاغل پر سر و صدا شیوع هیپرتروی‌گلیسریدمی و فشار خون بالا دیده شده است ($p < 0.05$)، ولی در سایر عوامل خطرزا تفاوت معنی داری مشاهده نشده است. همچنین در افراد با مشاغل شیفتی شیوع هیپرتروی‌گلیسریدمی و چاقی دیده شده است ($p < 0.05$)، ولی در سایر عوامل خطرزا تفاوت معنی داری وجود نداشت. در زنان خانه دار، اندازه دور کمر (چاقی مرکزی)، تری‌گلیسرید، کلسترول، کلسترول - لیپوپروتئین با دانسیتی پایین، قند دو ساعته، پروفشاری خون و فشار خون سیستول و همچنین شیوع چاقی، هیپرتروی‌گلیسریدمی، هیپرکلسترولمی، کلسترول - لیپوپروتئین با دانسیتی پایین و فشار خون بالا به طور معنی داری بالاتر از زنان شاغل می‌باشد ($p < 0.05$).

نتیجه گیری: بنابراین با توجه به نتایج این بررسی می‌توان گفت فراوانی شیوع هیپرتروی‌گلیسریدمی و پروفشاری خون در مشاغل با سر و صدای بالا بیشتر از مشاغل دیگر بود و همچنین شیوع هیپرتروی‌گلیسریدمی و چاقی در مشاغل شیفتی بیشتر از مشاغل غیرشیفتی مشاهده شد. اکثر عوامل خطرزای بیماریهای قلبی - عروقی در زنان خانه دار بالاتر از زنان شاغل بود.

واژه‌های کلیدی: سر و صدا، کار شیفتی، استرس شغلی، بیماریهای قلبی - عروقی، عوامل خطرزا

فاطمه رنگ‌آمیز*

مریم بشتم

رضوان انصاری

آزیتا یزدانی

* کارشناس ارشد بیوفیزیک، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مرکز تحقیقات قلب و عروق

** کارشناس شیمی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مرکز تحقیقات قلب و عروق

*** کارشناس پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مرکز تحقیقات قلب و عروق

**** کارشناس ادبیات فارسی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، مرکز تحقیقات قلب و عروق

تاریخ وصول: ۱۳۸۲/۶/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۸۲/۱۲/۲۴

مؤلف مسئول: رضوان انصاری

پست الکترونیکی: R_ansari@crc.mui.ac.ir

مقدمه

کلسترول - لیپوپروتئین با دانسیته پایین ، کلسترول

تام و تری گلیسرید سرم و نیز افزایش فشارخون می شود [۱۷ - ۱۳].

کارهای شیفتی به خاطر سه عامل اصلی؛ مشکلات اجتماعی ، تغییرات رفتاری مانند؛ عادات غذایی نادرست، سیگار کشیدن و در نهایت به هم خوردن ریتمهای تکرار شونده مانند کم شدن زمان خواب منجر به استرس می شود و این عاملی است که باعث ایجاد بیماری های قلبی - عروق کرونری (۲) می گرد. [۱۸].

با در نظر گرفتن این که هیچ گونه بررسی بر روی افراد با مشاغل مختلف انجام نشده، تصمیم گرفته شد وضعیت عوامل خطرزای بیماری های قلبی - عروقی در بین مشاغل مختلف بررسی شود.

مواد و روش ها

این مطالعه توصیفی - تحلیلی به صورت مقطعی بر روی ۴۸۷۲ مرد و زن بالای ۱۹ سال شهر اصفهان از نمونه های افراد تحت بررسی برنامه قلب سالم اصفهان که طی سالهای ۱۳۷۹ - ۱۲۸۰ به اجرا درآمد می باشد که به روش نمونه گیری خوشبای

1- Low Density Lipoprotein - Cholesterol (LDL - C)
2- Coronary Heart Disease(CHD)

در ایران مانند بسیاری از کشورهای جهان بیماریهای قلبی - عروقی اولین علت مرگ و میر شناخته شده است و می تواند به دلیل تغییرات سریع در شیوه زندگی مردم جامعه ما باشد[۳ - ۲]. سر و صدای محیط کار از جمله عوامل خطرزای محیطی بیماریهای قلبی - عروقی و آترواسکلروز می باشد [۴]. همچنین نتایج مطالعات دیگر ارتباط قوی و معنی داری را بین سر و صدای شغلی با پروفشاری خون و بیماری ایسکمیک قلب نشان داده اند [۵ - ۱۰].

مطالعات نشان داده است که اگر فردی به طور حاد در معرض سر و صدای بالا قرار گیرد پاسخهای قلبی - عروقی مانند؛ افزایش فشار خون، تغییر در سطح کاتکول آمینها و لیپیدهای خون مانند؛ کلسترول - لیپوپروتئین با دانسیته پایین (۱) و اسیدهای چرب، همچنین تونسیتی رگهای محیطی در او ایجاد می شود، ولی این تغییرات متغیر هستند و در زمان کوتاهی بعد از این که سر و صدا پایان یافت ناپدید می شود [۱۱ و ۱۲].

کار شیفتی نیز عوامل خطرزای محیطی دیگری است که در مطالعات اپیدمیولوژیکی نشان داده شده که ریسک بیماری های قلبی - عروقی را حدود ۴۰ درصد افزایش می دهد [۱۲]. چندین مطالعه نشان داده که کار شیفتی بساعث افزایش سطح

چاپ، چوب، کائوچو و کارگر فنی، تراشکار، مکانیک، آهنگر، نجار، جوشکار، طلاساز، تعمیرکار و ریخته‌گر، راننده و فروشنده در مغازه‌ها جزء افراد با مشاغل پر سر و صدا و بقیه شغلها در گروه مشاغل کم سر و صدا قرار گرفتند.

نظمیان، رانندگان، پزشکان، کادر درمانی و بیمارستانی جزء دسته افراد با مشاغل شیفتی قرار گرفتند و بقیه مشاغل جزء مشاغل غیر شیفتی قرار گرفتند.

زنانی که مشغول حرفه‌ای به غیر از شغل خانه‌داری مانند؛ مشاغل هنری، دبیری، فروشنده‌گار و ... می‌باشد، به عنوان شاغل و بقیه خانه‌دار تلقی می‌شوند. پس از مراجعه و تکمیل پرونده‌ها نمونه خون ناشتا (۱۴ ساعت) به وسیله خونگیر ماهر گرفته می‌شد که برای تمامی نمونه‌ها، آزمایش‌های کلسترول تام، کلسترول - لیپوپروتئین با دانسته بالا^(۲) و تری‌گلیسرید به روش آنزیمی به وسیله دستگاه اتوآنالیزر ایلان ۲۰۰۰^(۳) انجام می‌شد و در افراد دارای تری‌گلیسرید کمتر از ۴۰۰ میلی گرم در دسی لیتر، کلسترول - لیپوپروتئین با دانسته پایین با فرمول فریدوالد^(۴) محاسبه می‌شد.

1-Occupational Safety & Health Act (OSHA)
2-High Density Lipoprotein -Cholesterol (HDL - C)
3-Elan 2000
4-Fridvald

تصادفی انتخاب شدند. نمونه‌گیری شامل چند مرحله بوده است، ابتدا جمعیت مورد مطالعه به دو طبقه شهری و روستایی تقسیم شدند. در هر طبقه‌بندی، خوش و در هر خوش تعدادی خانوار انتخاب و سپس در هر خانوار یکی از افراد در ۶ گروه سنی مورد نظر (۲۴، ۲۵-۲۴، ۳۵-۴۴، ۴۵-۵۴ و ۵۵-۶۴) $\geq$ سال) به طور تصادفی انتخاب شد. جهت جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز در مورد خصوصیات آنتروپومتریک، عوامل خطرزای بیماری‌های قلبی - عروقی و ...، پرسشنامه‌ای برای کل افراد تکمیل شد و آزمایش‌های کلینیکی برای تعیین وضعیت فاکتورهای مختلف از جمله قند و چربی‌های خون به عمل آمد. فشار خون این افراد علاوه بر قد، وزن، محیط لگن و محیط شکم اندازه‌گیری شد. مردان بر اساس سر و صدای محیط کار به دو گروه مشاغل پرسر و صدا و مشاغل با سر و صدای کمتر و از نظر شیفتی بودن یا نبودن کار به دو گروه مشاغل شیفتی و غیرشیفتی و نیز زنان به دو دسته شاغل و خانه‌دار تقسیم شدند سازمان ایمنی و بهداشت شغلی^(۱) حداکثر سر و صدای محیط در یک شیفت کاری ۸ ساعت روزانه و ۴۰ ساعت کار هفتگی، ۹۰ دسی بل مشخص کرده است. صنایع مکانیک، غذایی، پوشاسک، نساجی، رفاهی، شیمیایی، کاغذ، دخانیات، چرم، حمل و نقل، ماشینهای الکتریکی فلزی،

مقایسه قرار گرفت. شیوع هیپرتری گلیسیریدمی ($p=0.02$) و فشار خون بالا ($p=0.001$) در گروه شغلی با سر و صدای زیاد به طور معنی داری بالاتر از گروه دیگر است (جدول ۱).

مقایسه بین مشاغل شیفتی و غیرشیفتی نشان داده شد که هیپرتری گلیسیریدمی ($p=0.03$) و چاقی ($p=0.001$) در مردان با مشاغل شیفتی به طور معنی داری بیشتر از مردان شاغل در مشاغل غیرشیفتی می باشد (جدول ۲).

بررسی میانگین عوامل خطرزای قلبی - عروقی و مقایسه بین آنها در بین زنان شاغل و خانه دار نشان داد که اندازه دور کمر، شاخص توده بدنی^(۵)، تری گلیسیرید، کلسترونل تام، کلسترونل - لیپوپروتئین با دانسیته پایین، قندخون ۲ ساعته، فشار خون دیاستول و فشار خون سیستول در بین زنان خانه دار به طور معنی داری بالاتر از زنان شاغل می باشد ($p<0.05$). شیوع چاقی، کلسترونل - لیپوپروتئین با دانسیته پایین، هیپرتری گلیسیریدمی، هیپرکلسترونلمی و فشار خون بالا در زنان خانه دار نسبت به زنان شاغل به طور معنی داری این عوامل خطرزا می باشد (جدول ۳).

1-Rafael
2- Statistical Package for Social Sciences
3-Chi- square Test
4-Independent T Test
5-Body Mass Index

آزمایش های فوق در آزمایشگاه مرکز تحقیقات قلب و عروق که تحت کنترل کیفی آزمایشگاه استاندارد تهران و همچنین آزمایشگاه دانشگاه رافائل^(۱) بلژیک می باشد انجام شد. مقادیر کلسترونل تام، کلسترونل - لیپوپروتئین با دانسیته پایین و تری گلیسیرید بالاتر از صدک ۹۵ برای سن و جنس و مقادیر کلسترونل - لیپوپروتئین با دانسیته بالا کمتر از صدک ۵ برای سن و جنس غیر طبیعی تلقی می شدند [۱۹]. طبق تعریف سازمان بهداشت جهانی افراد دارای فشار خون سیستول بیشتر یا مساوی ۱۴۰ میلی متر جیوه و یا فشار خون دیاستول بیشتر یا مساوی ۹۰ میلی متر جیوه افراد مبتلا به فشار خون بالاتر در نظر گرفته شدند [۱۱].

داده های جمع آوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS^(۲) مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. جهت مقایسه فراوانی ها بین گروه ها از تست آماری کای دو^(۳) و مقایسه میانگین ها از تست آماری تی دانشجویی مستقل^(۴) استفاده گردید.

یافته ها

در این مطالعه که بر روی اهالی شهرستان اصفهان انجام گرفت، شیوع عوامل خطرزای قلبی - عروقی در مردان شاغل در مشاغل پرسر و صدا و مشاغل با سر و صدای کمتر مورد

جدول ۱ - مقایسه شیوه برخی عوامل خطرزا بیماریهای قلبی - عروقی بین مردان شاغل در مشاغل با سروصدای زیاد و مشاغل با سر و صدای کمتر

سطح معنی داری	مشاغل با سر و صدای کم		عوامل خطرزا
	(درصد) تعداد	(درصد) تعداد	
NS*	۵۹(۱۲/۹)	۲۵(۱۱/۴)	چاقی (شاخص توده بدنی بیشتر و یا مساوی ۲۵ کیلوگرم بر متر مربع)
دیابت (قند خون ناشتا بیشتر و یا مساوی ۶۰ میلی گرم بر دسی لیتر یا قند خون دو ساعته بیشتر و یا مساوی ۲۰۰ میلی گرم بر دسی لیتر یا مصرف داروی ضد دیابت)	۱۴(۳/۱)	۸(۲/۶)	
سیگاری بودن	۱۳۷(۲۹/۸)	۷۶(۳۴/۴)	
هیپرتری گلیسریدمی (تری گلیسرید بیشتر یا مساوی ۲۰۰ میلی گرم بر دسی لیتر)	۱۶۲(۳۶/۰)	۶۰(۲۷/۳)	
هیپرکلسترولمی (کلسترول تام بیشتر یا مساوی ۲۴۰ میلی گرم بر دسی لیتر)	۱۰۳(۲۲/۷)	۴۴(۲۰/۰)	
کلسترول - لیپو پروتئین با دانسته پایین (بیشتر یا مساوی ۱۶۰ میلی گرم بر دسی لیتر)	۶۲(۱۵/۲)	۲۰(۱۴/۷)	
کلسترول - لیپو پروتئین با دانسته بالا (کمتر از ۲۵ میلی گرم بر دسی لیتر)	۱۰۸(۲۴/۴)	۵۷(۲۶/۳)	
فشار خون بالا (بیشتر یا مساوی ۱۴۰/۹۰ میلی متر جیوه یا مصرف داروی ضد فشارخون)	۶۸(۱۴/۸)	۱۴(۶/۴)	

*NS: Not Significant

جدول ۲ - مقایسه شیوه برخی عوامل خطرزا بیماریهای قلبی - عروقی بین مردان شاغل در مشاغل شیفتی و غیرشیفتی

سطح معنی داری	مشاغل غیر شیفتی		عوامل خطرزا
	(درصد) تعداد	(درصد) تعداد	
چاقی (شاخص توده بدنی بیشتر و یا مساوی ۲۵ کیلوگرم بر متر مربع)	۲۲۲(۱۶/۱)	۴۴(۲۸/۰)	
دیابت (قند خون ناشتا بیشتر و یا مساوی ۶۰ میلی گرم بر دسی لیتر یا قند خون دو ساعته بیشتر و یا مساوی ۲۰۰ میلی گرم بر دسی لیتر یا مصرف داروی ضد دیابت)	NS*	۵۵(۴/۰)	
سیگاری بودن	۴۱۶(۳۰/۱)	۵۲(۳۳/۵)	
هیپرتری گلیسریدمی (تری گلیسرید بیشتر یا مساوی ۲۰۰ میلی گرم بر دسی لیتر)	۴۴۳(۳۲/۴)	۶۳(۴۰/۶)	
هیپرکلسترولمی (کلسترول تام بیشتر یا مساوی ۲۴۰ میلی گرم بر دسی لیتر)	۲۸۳(۲۰/۷)	۳۴(۲۱/۹)	
کلسترول - لیپو پروتئین با دانسته پایین (بیشتر یا مساوی ۱۶۰ میلی گرم بر دسی لیتر)	۱۹۳(۱۵/۴)	۲۰(۱۵/۰)	
کلسترول - لیپو پروتئین با دانسته بالا (کمتر از ۲۵ میلی گرم بر دسی لیتر)	۳۵۸(۲۶/۷)	۴۲(۲۷/۶)	
فشار خون بالا (بیشتر یا مساوی ۱۴۰/۹۰ میلی متر جیوه یا مصرف داروی ضد فشارخون)	۱۷۱(۱۲/۴)	۲۰(۱۲/۷)	

*NS: Not Significant

جدول ۳ - مقایسه برخی عوامل خطرزا بیماریهای قلبی عروقی بین زنان شاغل و خانه‌دار

سطح معنی داری	زنان شاغل		عوامل خطرزا
	(درصد) تعداد	(درصد) تعداد	
چاقی (شاخص توده بدنی بیشتر و یا مساوی ۲۵ کیلوگرم بر متر مربع)	۱۱۲(۶۳/۳)	۱۴۲۹(۷۵/۸)	
دیابت (قند خون ناشتا بیشتر و یا مساوی ۶۰ میلی گرم بر دسی لیتر یا قند خون دو ساعته بیشتر و یا مساوی ۲۰۰ میلی گرم بر دسی لیتر یا مصرف داروی ضد دیابت)	NS*	۹(۵/۱)	
سیگاری بودن	۲(۱/۱)	۴۱(۲/۲)	
هیپرتری گلیسریدمی (تری گلیسرید بیشتر یا مساوی ۲۰۰ میلی گرم بر دسی لیتر)	۲۸(۱۵/۸)	۵۰۸(۲۷/۲)	
هیپرکلسترولمی (کلسترول تام بیشتر یا مساوی ۲۴۰ میلی گرم بر دسی لیتر)	۱۸(۱۰/۲)	۴۹۵(۲۶/۵)	
کلسترول - لیپو پروتئین با دانسته پایین (بیشتر یا مساوی ۱۶۰ میلی گرم بر دسی لیتر)	<۰/۰۱	۱۵(۹/۱)	
کلسترول - لیپو پروتئین با دانسته بالا (کمتر از ۲۵ میلی گرم بر دسی لیتر)	NS*	۳۴(۱۹/۸)	
فشار خون بالا (بیشتر یا مساوی ۱۴۰/۹۰ میلی متر جیوه یا مصرف داروی ضد فشارخون)	۰/۰۳	۱۸(۱۰/۲)	

*NS: Not Significant

بحث و نتیجه گیری

این ارتباط با دو عامل خطرزا شغلی، محیط کار اجتماعی روانی نامطلوب و سر و صدای صنعتی در ارتباطند.[۲۱]

از دیگر نتایج مطالعه حاضر افزایش معنی دار هیپرتری گلیسیریدمی در افراد شاغل در محیطهای پر سر و صدا در مقایسه با سایر مشاغل می باشد که با نتایج یک مطالعه مقطعی بر روی یک نمونه انتخابی از جمعیت کارگران و کارمندان در تایوان همخوانی دارد، در این مطالعه ارتباط مثبت و قوی بین استرس شغلی و فشارخون دیاستولیک و تری گلیسیرید پلاسمما مشاهده شده بود[۲۲] که در نتیجه سطح کاتکول آمینهایی مانند آدرنالین و کورتیزول بالا می رود [۲۳ - ۲۵] و این افزایش، اثرات بدی بر روی پاتولوژی میوکارد دارد [۲۶]. لذا با توجه به شواهد فوق می توان نتیجه گرفت که استرس ناشی از سر و صدای محیط کار می تواند عامل اصلی در افزایش دو عامل مذکور به شمار آید.

کار شیفتی به همراه عوامل محیطی دیگر، علت بیماریهای قلبی - عروقی می باشد [۲۷]. مطالعات اپیدمیولوژیکی نشان داده است که حدود ۴۰ درصد ریسک این بیماریها در شاغلین در مشاغل شیفتی افزایش می یابد[۱۲]. مطالعه حاضر ارتباط مثبت و معنی داری بین کار شیفتی و دو عامل خطرزای بیماری های قلبی - عروقی یعنی چاقی و

همان گونه که نتایج مطالعه حاضر نشان می دهد، شیوع فشارخون بالا در افراد شاغل در محیطهای کار پر سر و صدا به طور معنی داری بالاتر از شاغلین در محیطهای کار کم سر و صدا است که با یافته های دیگر مطالعات همخوانی دارد. در مطالعه ای نشان داده شد که میزان مرگ و میر در کارگرانی که مشاغل با سر و صدای زیاد دارند، بیشتر از کارگرانی است که مشاغل با سر و صدای کمتر دارند[۸]. همچنین در افرادی که به مدت طولانی در معرض سر و صدا قرار بگیرند آترواسکلروز رگهای خونی ایجاد می شود[۴]. از سوی دیگر یک متانالیز حاصل از ۴۳ مطالعه اپیدمیولوژیک انجام شده بین سالهای ۱۹۷۰ تا ۱۹۹۹ نشان داد که ارتباط معنی داری بین سر و صدای شغلی با فشار خون و بیماری ایسکمیک قلب وجود دارد[۵]. این در حالی است که پژوهش های متعددی تأثیر سر و صدای شغلی را روی بیماری قلبی - عروقی از طریق افزایش فشارخون بیان داشته اند [۱۰ - ۵]. نتایج تحقیقی در بزرگی ۱۹۹۱ بر روی ۱۰۸ راننده اتوبوس شهری نشان داد که ۱۳/۲ درصد آنها مبتلا به فشارخون سرخرگی بودند که در اثر سر و صدا در آنها ایجاد شده بود[۲۰].

یک مطالعه کوهورت که با هدف بررسی ارتباط فشارخون و استرس انجام شد، نشان داد که

مطالعات نشان داد که فعالیت فیزیکی تأثیر منفی برای عوامل خطرزای بیماری های قلبی - عروقی از جمله لیپیدهای خون و چاقی دارد [۲۹]. از دیگر تفاوت های بین این دو گروه می توان به سطح آگاهی افراد اشاره نمود. به طوری که زنان شاغل به دلیل برخوردهای اجتماعی بیشتر و یا حتی نوع فعالیتشان از میزان دانش و آگاهی بیشتری برخوردار بوده و بالطبع شیوه زندگی آنان را تحت الشعاع قرار می دهد. از سوی دیگر استرس یک نقش اساسی در این خصوص بازی می کند، به طوری که در مطالعه ای بر روی زنان با شغل های روزمزدی در نیویورک نشان داده شد که فشارخون سیستولیک این زنان در محیط کار بیشتر بوده که در نتیجه استرس کاری این زنان می باشد [۳۰]، ولی در مطالعه حاضر مشاهده شد که در زنان خانه دار شیوع برخی عوامل خطرزای بیماری های قلبی - عروقی مانند؛ هیپرلیپیدمی، چاقی و فشارخون بالا بیش از زنان شاغل می باشد و شاید می تواند علت آن مشکلات اقتصادی زیاد موجود در جامعه ما باشد و همین مسئله برای زنان خانه دار که منبع درآمدی برای خود ندارند یک استرس محسوب می شود و این استرس بر استرس ناشی از محیط کار در زنان شاغل غالب می باشد.

با توجه به نتایج این بررسی، سر و صدای محیط کار باعث افزایش شیوع هیپرتری گلیسیریدمی و فشارخون بالا می شود. همچنین در اثر کار شیفتی

هیپرتری گلیسیریدمی نشان داده است که با گزارش های حاصل از چندین مطالعه دیگر مبنی بر این که افراد شاغل در مشاغل شیفتی ریسک بالاتری از هیپرکلسترولمی، هیپرتری گلیسیریدمی و فشارخون بالا داشته و نیز احتمال افزایش سطح کلسترول - لیپوپروتئین با دانسیته پایین سرم در این افراد وجود دارد [۱۵ - ۱۳]. همچنین نتایج مطالعه ای که بر روی ۲۲۸۸ مرد ۵۵ - ۳۰ ساله انجام شد، نشان داد که محیط کاری پر استرس به عنوان یک واسطه برای بروز اثرات خد سلامتی کار شیفتی بر روی فشارخون و به ویژه لیپیدهای آتروژنیک عمل می کند [۲۷].

از دیگر یافته های بررسی حاضر تفاوت معنی دار در شیوع برخی عوامل خطرزای بیماری های قلبی - عروقی بین زنان خانه دار و شاغل می باشد. یکی از تفاوت های این دو گروه از زنان درآمد و نهایتاً شرایط اجتماعی اقتصادی آنها می باشد. طی یک مطالعه مورد - شاهدی بر روی ۲۹۲ زن ۶۵ ساله مبتلا به بیماری های قلبی - عروقی نشان داده شد که خانه داری یا شغل کارگری و دشواری های اقتصادی با افزایش خطر بیماری های قلبی - عروقی همراه می باشد [۲۸].

تفاوت دیگر این دو گروه از زنان، تفاوت در فعالیت فیزیکی است، به طوری که زنان خانه دار در مقایسه با زنان شاغل فعالیت فیزیکی کمتری دارند.

هیپرتری‌گلیسیریدمی و چاقی افزایش می‌باید و نیز زنان خانه‌دار در مقایسه با زنان شاغل دارای سطوح بالاتری از اکثر عوامل خطر زای بیماری‌های قلبی-عروقی می‌باشند. به نظر می‌رسد دو عامل سر و صدا و شیفتی بودن کار از طریق ایجاد استرس و نیز خانه‌دار بودن به دلیل کاهش فعالیت فیزیکی، کاهش آگاهی و مشکلات اقتصادی پیرامون آن باعث افزایش‌های فوق می‌گردند. با توجه به این که مبتلایان به بیماری‌های قلبی-عروقی در جامعه ما و همچنین در محیط‌های کاری پر سر و صدا و کارهای چند شیفتی زیاد می‌باشند، بنابراین پیشنهاد می‌شود مداخلات وسیع جامعه نگر در جهت کاهش ریسک فاکتورهای بیماری‌های قلبی-عروقی در این گروهها باشد و حدت بیشتری انجام شود.

تقدیر و تشکر

از کلیه افرادی که در اجرا و تهیه اطلاعات و همچنین آنالیز آماری به ما کمک کردند بسیار سپاسگزاریم.

The Relationship between Different Occupations and Risk Factors of Heart Diseases

Rang- Amiz F*,
Boshtam M**,
Ansari R***,
Yazdani A****.

* MSc in Biophysics,
Cardiovascular Research
Isfahan University of
Sciences

** BS in Chemistry,
Cardiovascular Research
Isfahan University of
Sciences

*** BS in Nursing,
Cardiovascular Research
Isfahan University of
Sciences

**** BS in Persian Literature,
Cardiovascular Research
Isfahan University of
Sciences

Isfahan
Center,
Medical

Isfahan
Center,
Medical

Isfahan
Center,
Medical

Isfahan
Center,
Medical

KEYWORDS:
Noise,
Shift work,
Occupational stress,
Cardiovascular diseases,
Risk factors

Received: 30/4/1383
Accepted: 24/12/1383

Corresponding Author: Assari R
E mail: R_ansari@crc.mui.ac.ir

ABSTRACT:

Introduction & Objective: Cardiovascular diseases have been known as the first cause of morbidity and mortality in Iran and many other countries. The noise of workplace and the shift work are among the risk factors of these diseases. This study was conducted to assess the relationship between different occupations and risk factors of heart diseases.

Materials & Methods: This study was done on 4872 men and women, aged over 19, in Isfahan. For each subject a questionnaire was filled in order to collect necessary information about the anthropometric characteristics and some cardiovascular risk factors and clinical tests were done in order to determine the status of participants' blood factors. Men were divided according to the noise of workplace and the shift work non-shift work, and women were divided based on whether they were housekeepers or not.

Results: Results of this study showed that in men with high-noise workplace, the prevalence of hypertriglyceridemia ($p=0.02$) and hypertension ($p=0.01$) was more than others but there was not any significant difference in other risk factors. Also in subjects with shift work, the prevalence of hypertriglyceridemia ($p=0.03$) and obesity ($p=0.001$) was high whereas there was not any significant difference in other risk factors. In housekeeping women mean value of waist circumference ($p=0.001$), body mass index BMI ($p=0.000$) serum triglyceride ($p=0.000$), cholesterol ($p=0.0001$), LDL cholesterol ($p=0.001$), 2hpp ($p=0.001$), diastole blood pressure ($p=0.001$), systole blood pressure ($p=0.01$) and also the prevalence of obesity ($p=0.0001$), high LDL cholesterol ($p=0.001$), hypertriglyceridemia ($p=0.001$), hypercholesterolemia ($p=0.0001$) and hypertension ($p=0.003$) were significantly higher than those in employed women.

Conclusion: Considering the result of this study, the noise of workplace causes increase in the prevalence of hypertriglyceridemia and hypertension and the prevalence of hypertriglyceridemia and obesity increased because of the shift work. It seems that two factors of noise and shift work cause these changes by inducing stress. Housekeepers had a high level of most of the CVD risk factors in comparison with employed women. It seems that two factors of noise and shift work by producing stress and reduction of physical activity in housekeepers can prone the subject to CVD.

REFERENCES:

- [1]Sarraf - Zadegan N, Boshtam M, MalekAfzali H, etal. Secular trends in cardiovascular mortality in Iran, with special reference to Isfahan. *Acta Cardiol* 1999; 54: 327 - 333.
- [2]Uemura K, Pisa Z. Trends in cardiovascular disease mortality in industrialized countries since 1950. *World Health Stat Q* 1988; 41: 128 - 155.
- [3]Sarraf - Zadegan N, Boshtam M, Rafiei M. Risk factors for coronary artery disease in Isfahan, Iran. *Eurp J Pub Health* 1999; 9: 20.
- [4]Job exposure and heart disease (Internet).
- [5]Stansfeld S, Haines M, Brown B. Noise and health in the urban environment. *Rwv Environ Health* 2000; 15: 43 - 82.
- [6]Correa filho HR, Costa LS, Hoehne EL, etal. Noise - induced hearing loss and high blood pressure among city bus drivers. *Rev Saude Publica* 2002; 36: 693 - 701.
- [7]Babisch W. The noise/stress concept, risk assessment and research needs. *Noise & Health* 2002; 4: 1 - 11.
- [8]Melamed S, Poul H. The joint effect of industrial noise exposure and job complexity on all - cause mortality the CORDIS study. *Noise & Health* 2002; 4: 23 - 31.
- [9]Ferretti C. The interactive effect of chronic exposure to noise and job complexity on changes in blood pressure and job satisfaction: a longitudinal study of industrial employees. *J Occup Health Psychol* 2001; 6: 182 - 195.
- [10]Van Kempen E, Kruize H, Boshuizen H, etal. The association between noise exposure and blood pressure and Ischemic heart disease: A Meta - analysis. *Environ Health Perspect* 2002; 110:307 - 317.
- [11]Catapano F, Portaleone P, Ferretti C, etal. Effect of street noise on blood catecholamine cyclic AMP and various cardiovascular and metabolic functions in a group of subjects with untreated essential hypertension. *Minerva Med* 1987; 75: 2361 - 2367.
- [12]Knutsson A, Anderson H, Berglund U. Serum lipoproteins in day and shift workers: a prospective study. *B J In dust Med* 1990; 47: 132 - 134.
- [13]DeBacker G, Komizer M, Peters H, etal. Relation between work rhythm and coronary risk factors. *Eur Heart J* 1984; 5: 307.
- [14]Boggild H, Knutsson A. Shiftwork, risk factor and cardiovascular disease. *Scand J Work Environ Health* 1999; 25 : 85 - 99.
- [15]Murata K, Yana E, Shinozaki T. Impact of shift work on cardiovascular functions in a 10 - year follow up study. *Scand J Work Environ Health* 1999; 25: 272 - 277.
- [16]Lavie P, Chillag N, Eptein R, etal. Sleep disturbances in shift - workers: marker for maladaptation syndrome *Work Stress* 1989; 3: 33 - 40.
- [17]Morikawa Y, Nakagawa H, Miura K. Relationship in a cohort of manual workers. *Scand J Work Environ Health* 1999; 25: 100 - 104.
- [18]Knutsson A, Boggild H. Shift work and cardiovascular disease: review of disease mechanisms. *Rev Environ health* 2000; 15: 359 - 372.
- [19]Sarraf - Zadegan N, Sadri Gh, MalekAfzali H, etal. Isfahan Healthy heart program: a comprehensive integrated community – based program for cardiovascular disease prevention and control. Design, method and initial experience. *Acta cardio loginca* 2003; 58: 309 - 320.
- [20]Correa Filho HR, Costa LS, Hoehne EL, etal. Noise - induced hearing loss and high blood pressure among city bus drivers. *Rev Saude Publica* 2002; 36: 693 - 701.

- [21]Mohammed Brahim B. Noise exposure, psychosocial environment and pretension in the working environment. *New Challenges for Health at Work Stress* 1990; 10:13-14.
- [22]Su CT, yang HJ, Lin CF, etal. Arterial blood pressure and blood lipids as cardiovascular risk factors and occupational in Taiwan. *Int J cardiol* 2001; 81: 181 - 187.
- [23]Frankenhauser M. A biopsychosocial approach to work life issues. *Int J Health Serv* 1989; 19: 747 - 758.
- [24]Frankenhauser M, Johansson G. Stress at work: psychobiological and psychosocial aspects. *Int Rev Appl Psychol* 1987; 42: 539 - 555.
- [25]Karasek RA, Russell RS, Theorell T. Physiology of stress and regeneration in job related cardiovascular illness. *J Hum Stress* 1982; 8: 29 - 42.
- [26]Steptoe A. Neural and endocrine factors in cardiovascular control; psychological factors in cardiovascular disorders. London : *Int J Cardiol* 1981;15 : 17 - 38.
- [27]Peter R, Alfredsson L, knutsson A, etal. Does a stressful psychosocial work environment mediate the effects of shift work on cardiovascular risk factor?. *Scand J work - Environ Health* 1999; 25: 376 - 381.
- [28]Wamala SP, Lynch J, Kaplan GA. Women's exposure to early and later life socioeconomic disadvantage and coronary heart disease risk: the Stockholm female coronary risk study. *Int J Epidemiol* 2001; 30: 275 - 284.
- [29]Kentala E. Physical fitness and feasibility of physical rehabilitation after myocardial infarction in men of working age. *Ann Clin Res* 1972; 4: 1 - 25.
- [30]James GD, Bovbjerg DH. Age and perceived stress independently influence daily blood pressure levels and variation among women employed in wage Jobs. *Am J Human Bid* 2001; 13: 268 - 274.